

YÖNETİCİNİN
GENÇ BİR YAZAR OLARAK PORTRESİ:
EKONOMİ-EDEBİYAT İLİŞKİSİ HAKKINDA
BİR YARDIM ELİ
PHILIPP SCHÖNTHALER

VakıfBank Kültür Yayınları: 0041
Kesişimler: 004

**YÖNETİCİNİN GENÇ BİR YAZAR OLARAK
PORTRESİ: EKONOMİ-EDEBİYAT
İLİŞKİSİ HAKKINDA BİR YARDIM ELİ**
PHILIPP SCHÖNTHALER

Özgün adı
*Portrait des Managers als junger Autor:
Zum Verhältnis von Wirtschaft und
Literatur Eine Handreichung*
Türkçesi
Emre Güler

Yayın Müdürü
Dr. Hasan Aksakal

Tasarım ve Yayın Kimliği
Bülent Erkmen

Kapak Görseli
Fatih Mutlu

Kitap Editörü
Dr. Bilge Karbi

Sayfa Uygulama
Faruk Özcan

Son Okuma
Dr. Erdem İlgi Akter

VakıfBank Kültür Yayınları

Büyükdere Caddesi
No: 97 – Kat 4
Şişli 34394 İstanbul
Telefon: 0 212 354 5730
www.vbky.com.tr – info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2020
© MSB Matthes & Seitz Berlin
Verlagsgesellschaft mbH, Berlin 2016
All Rights Reserved.

ISBN 978-605-7947-56-7

*Kitabın Türkçe yayın hakları AnatoliaLit
Telif Hakları Ajansı aracılığıyla
VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek
şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar
dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir elektronik veya mekanik araçla
çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve
mali hakları saklıdır.*

Baskı

Ofset Yapımevi

Şair Sokak No: 4, Çağlayan Mahallesi,
34410 Kağıthane, İstanbul
Telefon: 0 212 295 86 01
Sertifika No: 45354

1. Baskı: Nisan 2020

YÖNETİCİNİN
GENÇ BİR YAZAR
OLARAK
PORTRESİ:
EKONOMİ-EDEBİYAT
İLİŞKİSİ HAKKINDA
BİR YARDIM ELİ
PHILIPP SCHÖNTHALER

TÜRKÇESİ
EMRE GÜLER



PHILIPP SCHÖNTHALER

13 Ekim 1976, Stuttgart doğumlu olan Philipp Schönthaler, Kanada'nın Vancouver şehrindeki Tritiny Western University'de İngilizce ve Sanatsal Çalışmalar eğitimi aldı ve Sussex Üniversitesi'nde modern Avrupa edebiyatı üzerine yüksek lisans yaptı. Ardından Konstanz Üniversitesi'nde Thomas Bernard, W. G. Sebald ve Imre Kertész üzerine çalıştığı doktora tezini savundu (2010), ancak akademik kariyerine devam etmedi. Schönthaler, Almanya'nın Konstanz şehrinde yaşıyor ve inceleme ve deneme kitapları yazıyor.

EMRE GÜLER

1986, Adana doğumlu olan Emre Güler, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sosyoloji bölümünden mezun olduktan sonra İstanbul Bilgi Üniversitesi Tarih bölümünde yüksek lisans yaptı. Boğaziçi Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsünde doktora çalışmalarını sürdüren Güler, Almanya'nın Johannes Gutenberg Üniversitesi ve Hollanda'nın Leiden Üniversitesinde misafir öğrenci olarak bulundu. Emre Güler, İngilizceden Tommaso di Carpegna Falconieri'nin *Kendini Fransa Kralı Sanan Adam*'ının (İthaki, 2015) yanı sıra VakıfBank Kültür Yayınları için Ferdinand Tönnies'in *Cemaat ve Cemiyet* (2019) ile László F. Földényi'nin *Yaşayan Ölümün Mekânları* adlı eserini Almancadan çevirmiştir.

İÇİNDEKİLER

I. Hikâye Anlatıcılığının Kalbinde, Teori ve Pratikten Dokuz Kısa Hikâye

009

Hiç Acele Etmeyin

010

Kral Çok Yaşa

012

Paris'te İki Sanatçı

015

Sempatik Büyü

024

Hissedarlar İçin Bir Rapor

026

Değişim Alışkanlığı

031

Yeni Bir Kalp

034

Yazı Tura

036

Burada Çalışmayı Gerçekten Seviyoruz

047

Hikâye Anlatmak, Bir Portre

052

Hikâye Üzerine 33 İfade

053

II. Hikâye Anlatıcılığının Kıyılarından, Edebiyata Uyarlanan Dokuz Kısa Hikâye

057

Aynadaki Nesnelere

058

Ayrılık Acısı

073

Kraliyet Aileleri

083

Hücre

091

Ölü Köpekler

097

Eyersiz

106

Araçlara, Fabrikalara

115

Yeni Bir Etki Kuramı İçin

132

Aslan

140

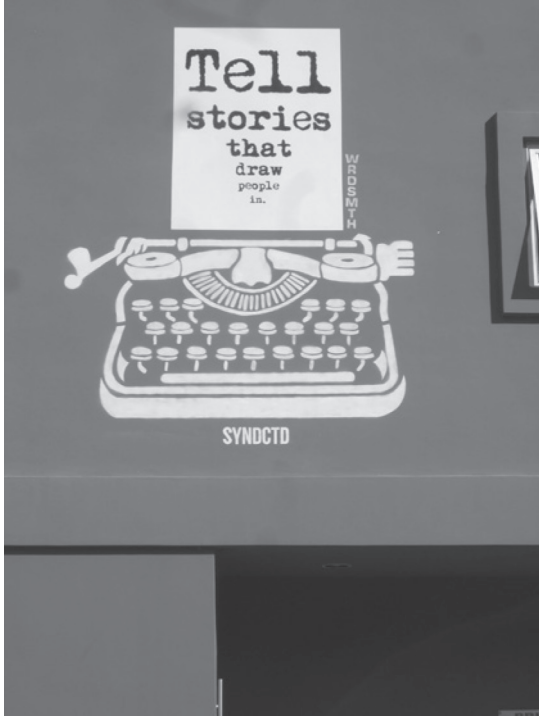
*İyi yazın olmuş, kötü yazın olmuş anlatının umurunda
değildir: İster uluslararası, ister tarihler-aşırı, ister
kültürler-aşırı olsun, anlatı hep vardır, tıpkı yaşam gibi.*

Roland Barthes, *Göstergebilimsel Serüven*,
Yapı Kredi Yayınları, 1993, s.83

*Bugün dünyanın en iyi üniversitelerinden birinin
diploma töreninde sizlerle birlikte olmaktan şeref
duyuyorum. Ben hiçbir üniversiteden mezun
olmadım. Doğruyu söylemek gerekirse, mezuniyete en
çok yaklaştığım an da bu an!*

*Sizlere bugün hayatımla ilgili üç hikâye anlatacağım.
Hepsi bu. Büyütülecek bir şey değil. Sadece üç hikâye.*

Steve Jobs, 12 Haziran 2005'te Stanford Üniversitesi
mezunlarına yaptığı konuşmanın ilk satırları



SUNSET BOULEVARD, LOS ANGELES'TAKİ BİR AJANSIN GİRİŞİ

I.
HİKÂYE ANLATICILIĞININ KALBİNDE,
TEORİ VE PRATİKTE
DOKUZ KISA HİKÂYE

HİÇ ACELE ETMEYİN

Hikâye anlatıcılığı yönetiminde hikâye ve yönetim kavramlarının her ikisi de bir tek temellendirmeye gereksinim duyan bir anlaşma/ittifak içerisine girer. Yönetimde faydacılık hüküm sürer. Akla yatkın hâle getirme/Rasyonalizasyon süreçleriyle, karar vermeyle, sonuç odaklı hareket etmeyle ilgilidir ve en sonunda bilançoğu hesaplar. Buna karşın hikâye kendine has bir tarz gerektirir: Esas olan ikincil olanla, gerçek olan kurguyla yan yanadır. Verdiği mesaj en iyi durumda çokanlamlıdır. Ayrıca hikâyenin her zaman eğlenceye hizmet eden ekonomisi iş dünyasının doğrudan etkisi altında bulunan teknolojik modern çağın ivme yavaşasının tersi yönde ilerlemektedir. Bu yüzden de filozof Hans Blumenberg'in hikâyelerin zaman geçirmek ve korkuları bertaraf etmek için anlatıldığı şeklindeki açıklaması, karar verme ve eylemde bulunmadaki temel dayanakları vakit darlığı olan yöneticilerin kaygısını hiçbir şekilde cevaplamamaktadır. Yöneticinin tamamen paradoksal sonuçları olan, kesinti ve çeşitliliklerin baskın olduğu rutini sıkı biçimde planlamıştır: Koçlar, antrenörler ve kılavuzlarla sorunu ele alan bir yönetici, durumu “Zaman yönetimi yapacak zamanım yok” diye özetlemektedir.¹

Her şeye rağmen, hikâye yönetimi savunmacı bir biçimde ortaya çıkmaz. Aksine hikâyeyi ayrıcalıklı iletişim

1. David Barry, Catherine D. Cramton ve Stephen J. Carrol, “Navigating the ‘Garbage Can’. How Agendas Help Managers Cope with Job Realities”, *Academy of Management Executives* 11/2 (1997), s. 26–42, s. 26 vd.

biçimi olarak kuruluşlara tavsiye eder. Gerçekten de hikâye anlatıcılığı yöntemiyle çalışmış olan IBM, Nike, Ford, Shell, Coca-Cola, Dünya Bankası, Federal Express, Tipp-Ex, Danone, Renault gibi uluslararası şirket ve kurumların isimleri kendi adına konuşmaktadır. Procter & Gamble uzun yıllar boyunca kurumsal hikâye anlatıcısı pozisyonu için iş ilanı verdi ve an itibarıyla Steve Clayton, Microsoft'ta baş hikâye anlatıcısı olarak yirmi beş kişilik bir hikâye anlatıcıları ekibine önderlik etmektedir. 2015'teki bir proje, şirketin Amerikalı bilim kurgu yazarlarını işe aldığı bir bilim kurgu hikâyeye grubunu içermekteydi. Almanya'daki listenin de hiç geri kalır yanı yoktur: Deutsche Post World Net, (Münih'teki Ludwig Maximilian Üniversitesi'nin işbirliğiyle) Siemens, T-Mobile, Bosch, Voestalpine Stahl, F.A.S.T. (Uygulamalı Yazılım Teknolojisi Şirketi).

Dijital medyanın ideolojisini isminde ("hız" ile) taşıyan F.A.S.T. gibi bir şirkette hikâyenin yeni bilgi ve iletişim teknolojileriyle uyumluluğu sorusu ciddi biçimde sorulmaktadır. F.A.S.T.'de proje yönetimiyle birlikte iç iletişim süreçlerinin yeniden yapılandırılmasında da hikâye yöntemi kullanıldı. Bu arada Münihli anonim şirket, bilişim teknolojileri ve teknolojik olarak desteklenen organizasyon süreçleri konusunda hizmet veren danışmanlık şirketi Cirquent'e, Cirquent de yine 2012'den beri bir Japon şirketi olan ve Japonya'daki kredi kartlarıyla gerçekleştirilen tüm parasal işlem trafiğini yürüten ve Big Data ile birlikte öncü olarak ortaya çıkan NTT Data'ya aittir. Söz konusu literatür takip edildiğinde, hikâye anlatıcılığı meşruiyetini tam da

orada, dijital bilgi akış hızının çok yüksek olduğu, veri miktarlarının insan zihninin bilişsel kapasitelerini berhava ettiği, mevcut verilerin, kullanım değerlerinin kolayca tespit edilebilmekten daha çok, aşırı soyut kaldığı yerde kazanmaktadır. Burada, nakledilen bir uygulama olarak hikâyeye geri dönüşün sebebi, zor durumda kalınması değil, aksine yönetimin “katı” kriterleri, yani etkililik ve verimliliklerdir. Tam da dijital bilgi teknolojileri insanın kavrama becerisini ve bilişsel becerisinin ritmini aştığından, yeni medya/iletişim araçları eskilerini kolayca yerinden etmiyor, aksine bu ikisi birbiriyle bütünleşiyor. İster teknolojiden duyulan şüphe, ister gerileme, ister nostalji deyin, hikâyeye, dijital iletişim teknolojisini onun kendi iyileştirilmiş bilgi işlem ve bilgi dolaşımı alanında vurmaktadır.

KRAL ÇOK YAŞA

Hikâyeler ilişkileri öteden beri karmaşık biçimde düzenlemektedir. Bu işlevleriyle son zamanlarda kendini esasen farklılaşma üzerinden tanımlayan modern toplumlar için çekici hâle gelmektedirler. Eğer Fransız sosyolog ve filozof Jean Baudrillard’a biraz kulak verilirse, görülür ki yetmişli yıllardan beri –öncelikle de finans dünyasında gerçekleşen– dijitalleşme ve sanallaşma sürecindeki geç kapitalist toplum bir hiperkompleksite (aşırı karmaşıklık) aşamasına geçmiştir. Bu yüzden de hikâyeye anlatıcılığının ortaya çıkışı yeni belirsizliklere karşı gösterilen bir tepki olarak anlaşıl-